

השוואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא צו.

עין משפט
נר מצוה

בב א מ"י פ"א מהל' שאלה ופקדון הל' ג סמג עשין כז טו"ע ח"מ פ"י שדמ סעי' ג: בב ב טו"ע ח"מ פ"י שדמ סעי' ג כהנא: בב ג מ"י פ"ג מהל' שאלה ופקדון הלכה א סמג עשין כז טו"ע ח"מ פ"י שדמ סעי' א: בב ד מ"י שם הלכה ג טו"ע שם סעי' יב: בב ה ו מ"י שם הל' ד טו"ע שם סעי' יג: בב ז ח מ"י שם הל' ז טו"ע שם סעי' ד: בב ח מ"י שם פ"ג הל' ג סמג עשין כז טו"ע ח"מ פ"י שדמ סעי' ד וע"ש:

מוסף רש"י

פשיעה בבעלים. אחד מן השומרים שפסע כשהיו בעלים במלכותו (דע"ר צ"ח). למאן דאמר חייב. שאל נאמרה פטור בבעלים אלא בשאל ושומר שכה, שחיונן בלא פשיעה, אבל שומר חנם שחיונו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום בעליו עמו הוהיל ופסע (דע"ר פא).

(א) ונעיל פא. (ב) נש"ל והמנהל, ג לקמן (ג) המקבל דף קט. פ"י מוהל מיטקות. רש"י.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה דל וכו' א"י חיים שנים יושלים הכל: (ב) ד"ה שאלה וכו' דספק גמור הוא דלכא למיטעי כיון שהכל ביום אחד וחשיב דכרל דממונא. וי"ב פ"י דכלל טענותיהם י"ט ספק לביד כמ"ש המוס' לעיל דף ב ע"ב וכן לקמן דף ק תוספות ד"ה ולחזו: (ג) ד"ה ביום וכו' לאוקמי בהבי: (ד) בא"ד להשביע לשוכר ע"י: (ה) בא"ד לדומה קלת שהוא אמת כגון טענת ארסין:

גליון הש"ס

גמ' איכסוף. גיטין דף כט ע"ב ודף עו ע"ב ע"ד דף כט ע"א:

הגהות הגר"א

[א] גמ' גברא כו'. י"ב דמיתה מחמת מלאכה הוא. טור וכן לקמן בסופא:

דינא הכי. שישלם לו כלי עשוי ומתוקן ומהתקן (צ"ק ד' י'): גבי ניזקין תשלומי נזק מלמד שהבעלים מטפלין בנבילה ששמן לו הנבילה של זה שמה ע"י זה שהזיקה לו ועליה מוסק ומשלם דמיהן ה"נ ישומו לו שברי הראשון ועליהן ישלם דמיו וזה ילך ויטרה ויקנה לו

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דינא הכי ושתיק רב א והלכתא כרב כהנא ורב אסי דמוהדר ליה תבריה ומבליא ליה דמי מנא ההוא גברא דשאל דוולא מחבריה איתבר אתא לקמיה דרב פפא אמר ליה אייתי סהדי דלא שנית ביה ואיפטר ההוא גברא דשאל שוורא מחבריה חבור עליה עכברי וקטלוהו יתיב רב אשי וקמיבעיא ליה כי האי גוונא מאי יכי מתה מחמת מלאכה דמי או לא אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא [א] גברא דנשי קטלוהו לא דינא ולא דיינא איכא דאמרי אכיל עכברי טובא וחביל ומית יתיב רב אשי וקא מעיין בה כהאי גוונא מאי אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא גברא דנשי קטלוהו לא דינא ולא דיינא אמר רבא האי מאן דבעי למישאל מדי מחבריה וליפטר נימא ליה אישקין מיא דהוי שאילה בבעלים ואי פקח הוא נימא ליה שאיל ברישא והדר אישקין אמר רבא ימקרי דרדקי שתלא טבחא ואומנא ספר מתא כולהון בעידן עבדיתייהו כשאילה בבעלים דמו אמרו ליה רבנן לרבא שאיל לן מר אקפיד אמר להו לאפקועי ממונאי קא בעיתו אדרבה אתון שאילתון לי ד"דאלו אנא מצי אישתמוטי לכו ממסכתא למסכתא אתון לא מציתו לאישתמוטי ולא היא איהו שאיל להו ביומא דכלה אינהו שאילו ליה בשאר יומי מרימר בר חנינא אוגר כודנייתא בי חוזאי נפק לדלויי טעונה בהדייהו פשעו בה ומית אתו לקמיה דרבא חייביניהו אמרו ליה רבנן לרבא ופשיעה בבעלים היא איכסוף לסוף איגלאי מילתא ד"למסר טעונה הוא דנפק הניחא למאן דאמר פשיעה בבעלים פטור משום הכי איכסוף אלא למאן דאמר חייב אמאי איכסוף לא

מיפשע פשעו בה אלא איגנובי איגנוב ומתה כדרכה בי גנב הוי ואתו לקמיה דרבא וחייביניהו אמרו ליה רבנן לרבא גניבה בבעלים היא איכסוף לסוף איגלאי מילתא דלמסר טעונה הוא דנפק: **מתני'** והשוואל את הפרה שאלה חצי יום ושכרה חצי יום שאלה היום ושכרה למחר שאלה אחת וזאת המושאל אומר שאלה מתה ביום שהיתה שאלה מתה בשעה

חצי היום דספק גמור (א) דליכא למיטעי שהכל ביום אחד וחשיב דכרל דממונא ולהכי קתני בסופא זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו אלא אפי' שאלה היום ושכרה למחר אית לן למימר יחלוקו ולא מיבעיא דפרה אחת דספקא רבה היא אלא אפילו בשתי פרות יחלוקו: **ב"ר** שהיתה שאולה מתה והלא אומר איני יודע חייב. בגמרא מוקי לה ר"נ בשיש עסק שבועה ביניהם וקשה לר"י דאמאי צריך לאוקומי (א) הכי דכלאו הכי הוי ליה מחויב שבועה על ידי גלגול דאמר ליה משכיר אישתבע לי מיהת דכדרכה מתה וע"י גלגול צריך ליבעד דשכורה מתה ואינו יכול ליבעד דהא קאמר איני יודע ומתוך שאינו יכול ליבעד משלם דה"נ מפרש בגמ' מתניתי דקתני זה אומר שאלה זה אומר שכורה ישבע שכורה מתה שנסבע על ידי גלגול ואינרריך ליבעד דשכורה מתה דלף על פי שהמשכיר טוען ספק יכול הוא להשביע שוכר על ידי גלגול מן המורה דגמריין מסוטה בצרייתא צפ"ק דקדושין (דף מה. וסא) ובסופא גמי בזה אומר איני יודע זה אומר איני יודע אמאי יחלוקו נימא מתוך שאינו יכול ליבעד ע"י גלגול משלם ונראה לר"י דאין מגלגלין אלא כשתבע טוען ודאי דומיא דסוטה שטוענת ודאי אכל גרישא וסיפא שהנתבע טוען שמה אין מגלגלין דלא הוי דומיא דסוטה אך קשה מניעתא שהשוכר טוען ודאי ואור"י דמיירי כשמאמינו המשאל בזה שאומר שכדרכה מתה ואינו מוקיפו ליבעד על כך ואינו תימה דלא הוי דומיא דסופא דזה אומר שאלה זה אומר שכורה דמיירי כשאינו מאמינו דאורחא דמילתא הוא דבסיפא דהמשאל וראה שהשוכר משקר אין רגיל להאמינו אכל כמניעתא רגיל הוא להאמינו כיון שהוא אינו יודע אם משקר אי גמי כולה מיירי כשהמשאל יודע שמתה דכרכה ובסיפא עושה ענינו כלל יודע לפי שרואה (א) להשביעו ע"י גלגול שכורה מתה כדי שיהיה האמת שהוא יודע ודאי ששאלה מתה אכל כמניעתא אינו רוצה להשביעו ולגלגל עליו אחרי שהוא מסופק ויכול להיות שהוא אומר אמת ואם תאמר והיכי מגלגלין שבועה לעולם דלפילו כשתבע טוען ודאי יאחזקו במיגו דאי בעי אומר איני יודע וי"ל דאין זה מיגו דאין אדם עושה ענינו בלתי מסופק כי אז נראה שהתובע אומר אמת שטוענו ברי והוא טוען איני יודע ועו"ל דאין מגלגלין כשטוען תובע טענת שמה אלא בדבר דדומה קלת (א) כגון טענת ארסין ואפטרופסין דשבועות (דף מה. וסא) שרגילין ליהנות משל חבריהם משום דמורו היתרא כדאמרין התם וכגון סוטה שרגילין לדבר שקינא ונסתרה ויש לחוש שמה איננה גס בצירוסין ולכן אין מגלגלין במתניתין אלא ע"י טענת ודאי ואם תאמר על טענת ודאי מנלן שגלגלין אפילו על דבר שאינו דומה אמת כיון דגלגול מסוטה נפקא לן וי"ל דילפינן בקדושין מעיקרא מנלן בקל וחומר

פחת דמשאל כמו דניח וכן פ"י ריב"ס אלא שהוסף ופי' דפליגי אפילו היכא דליכא פחת דלרב שנשבר כלי בנשות שאל פותחין לו שישלם לו דמי נרגא מעליא ואין מלמדן אותו לשלם השברים ומ"מ אם רצה לשלם השברים כחצונו ישלם אכל לרב כהנא ולרב אסי מלמדן אותו לשלם השברים כיון שהם בנשות משאל והא דאמר צירושלמי מניין שאין שמים לא לגנב ולא לגזול ואמר ר' אבהו בר ממל חיים שנים ישלם ולא מתים עד כאן בגיבזה בגזילה מניין א"ר בון והשיב [את] הגולה אשר גזל לאו היינו שישלם לו חיים ממש בזהמה אחרת ולא סובין אלא ה"ק חיים שנים ישלם שאם עודם חיים והחלו יחזירם כמו שהם אכל והחלו מתים צריך ליתן פחת א"ר (א) חיים שישלם הכל משלם בלא פחת כמו (צ"ק ד' יא). אלאהי לקרן כעין שגנב וכן משמע צירושל' דקדושין דהתם קאמר מנין שאין הבעלים מטפלים בנבילה א"ר אבהו בר ממל חיים שנים ישלם ולא מתים משמע דבפחת נבילה איירי ולפי זה הא דפליג ר"א צפ"ק דבבא קמא (דף יא.) דקאמר שמים לגנב ולגזול יש להוכיח דשינוי אינו קונה ולהכי הוי פחת לבעלים ואת"ר דר' אלעזר גופיה במרוצה (צ"ק דף סא.) קאמר תדע שקטם גניבה הוי יאוש בעלים כו' מה טעמה דלהנו מעשיו אף מכירה דלהנו מעשיו והיכי אהנו מעשיו דטעמה אף שינוי אינו קונה אלאה משמע דלהנו מעשיו שקבלה בשינוי מעשה וי"ל דלהנו מעשיו לאו דלהנו לענין קנין אלא דלהנו לענין לקבל ולהפסיד ממון בטעחת ההנהגה א"ר הא דלית ליה דשינוי לא קני היינו במתה מאליה או נרגא דאיתבר מאליו אכל בידים כגון טעיה קני בשינוי מעשה: **ב"י** הא גוונא מאי. תימה מאי קמבעי ליה הלך מתה ממש מחמת מלאכה וי"ל דאיבעי ליה אם שניה במה שהולכה למקום שהרבה עבכרים מניין אכל אין לו לשמור שלא יתגרבו:

ומתה בדרכה בי גנב. ואם תאמר מה צריך לומר דמתה בי גנב ויש לומר משום דבזה טעו אותם שסברו שמתה בפשיעה: **שאלה** חצי היום ושכרה חצי היום. לא 12 אף 12 קתני לא מיבעיא שאלה חצי היום ושכרה חצי היום דאמר איני יודע וזה אומר איני יודע אלא אפילו בשתי פרות יחלוקו: **ב"ר** שהיתה שאולה מתה והלא אומר איני יודע חייב. בגמרא מוקי לה ר"נ בשיש עסק שבועה ביניהם וקשה לר"י דאמאי צריך לאוקומי (א) הכי דכלאו הכי הוי ליה מחויב שבועה על ידי גלגול דאמר ליה משכיר אישתבע לי מיהת דכדרכה מתה וע"י גלגול צריך ליבעד דשכורה מתה ואינו יכול ליבעד דהא קאמר איני יודע ומתוך שאינו יכול ליבעד משלם דה"נ מפרש בגמ' מתניתי דקתני זה אומר שאלה זה אומר שכורה ישבע שכורה מתה שנסבע על ידי גלגול ואינרריך ליבעד דשכורה מתה דלף על פי שהמשכיר טוען ספק יכול הוא להשביע שוכר על ידי גלגול מן המורה דגמריין מסוטה בצרייתא צפ"ק דקדושין (דף מה. וסא) ובסופא גמי בזה אומר איני יודע זה אומר איני יודע אמאי יחלוקו נימא מתוך שאינו יכול ליבעד ע"י גלגול משלם ונראה לר"י דאין מגלגלין אלא כשתבע טוען ודאי דומיא דסוטה שטוענת ודאי אכל גרישא וסיפא שהנתבע טוען שמה אין מגלגלין דלא הוי דומיא דסוטה אך קשה מניעתא שהשוכר טוען ודאי ואור"י דמיירי כשמאמינו המשאל בזה שאומר שכדרכה מתה ואינו מוקיפו ליבעד על כך ואינו תימה דלא הוי דומיא דסופא דזה אומר שאלה זה אומר שכורה דמיירי כשאינו מאמינו דאורחא דמילתא הוא דבסיפא דהמשאל וראה שהשוכר משקר אין רגיל להאמינו אכל כמניעתא רגיל הוא להאמינו כיון שהוא אינו יודע אם משקר אי גמי כולה מיירי כשהמשאל יודע שמתה דכרכה ובסיפא עושה ענינו כלל יודע לפי שרואה (א) להשביעו ע"י גלגול שכורה מתה כדי שיהיה האמת שהוא יודע ודאי ששאלה מתה אכל כמניעתא אינו רוצה להשביעו ולגלגל עליו אחרי שהוא מסופק ויכול להיות שהוא אומר אמת ואם תאמר והיכי מגלגלין שבועה לעולם דלפילו כשתבע טוען ודאי יאחזקו במיגו דאי בעי אומר איני יודע וי"ל דאין זה מיגו דאין אדם עושה ענינו בלתי מסופק כי אז נראה שהתובע אומר אמת שטוענו ברי והוא טוען איני יודע ועו"ל דאין מגלגלין כשטוען תובע טענת שמה אלא בדבר דדומה קלת (א) כגון טענת ארסין ואפטרופסין דשבועות (דף מה. וסא) שרגילין ליהנות משל חבריהם משום דמורו היתרא כדאמרין התם וכגון סוטה שרגילין לדבר שקינא ונסתרה ויש לחוש שמה איננה גס בצירוסין ולכן אין מגלגלין במתניתין אלא ע"י טענת ודאי ואם תאמר על טענת ודאי מנלן שגלגלין אפילו על דבר שאינו דומה אמת כיון דגלגול מסוטה נפקא לן וי"ל דילפינן בקדושין מעיקרא מנלן בקל וחומר